

BILDANDE AV NATURRESERVATET *Väckelbergets skogar* I FALU KOMMUN

Beslut

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Falu kommun det område som framgår av bifogad beslutscharta, bilaga 2, som naturreservat. Reservatets slutliga gränser ska märkas ut i fält. Reservatet angränsar till det statliga naturreservatet Väckelberget vars föreskrifter och skötselplan har reviderats samtidigt som bildandet av det kommunala naturreservatet.

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Falu kommun med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se *Föreskrifter*).

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Naturreservatets namn skall vara ***Väckelbergets skogar***.

Falu kommun fastställer samtidigt skötselplanen, enligt bilaga 5, med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd m.m.

Förvaltare av reservatet ska vara Falu kommun.

Uppgifter om reservatet

Namn	Väckelbergets skogar
Län, kommun	Dalarnas län, Falu kommun
Fastigheter	Övertänger 1:6, Hedgårdarna 1:22
Lägesbeskrivning	Vid väg 50 cirka 40 km norr om Falu centrum, cirka 10 km norr om korsvägen Enviken

Areal	44,9 hektar
Fastighetsägare	Stora Enso Silva AB
Naturvårdsförvaltare	Falu kommun

Syfte med naturreservatet

Det huvudsakliga syftet med naturreservatet är att bevara och utveckla den biologisk mångfalden. Området innehåller värdefulla naturmiljöer av olika karaktär: gammal barrblandskog med rik förekomst av död ved, granskogspartier, fuktstråk med högrötsflora, blockrika rasbranter och hällmarksskog med flerhundraåriga tallar. Variationen av miljöer är särskilt gynnsamt för en hög biologisk mångfald som ökar allt eftersom naturskogs kvaliteterna utvecklas.

Ett annat syfte är att tillgodose och utveckla områdets rekreations- och friluftslivsvärden. Det statliga Väckelbergets naturreservat är ett välkänt besöksmål där besökarna framförallt vill uppleva den vidsträckt utsikten och den gamla skogen på vägen till utsiktspunkten. Genom närheten till Balungstrands sågverk och riksväg 50 är området idag tydligt påverkat av buller vilket innebär att man inte kan förvänta sig en tyst miljö.

Syftet ska tillgodoses genom att:

- Området undantas från skogsbruk och annan verksamhet som inverkar negativt på områdets livsmiljöer, växt- och djursamhällen samt upplevelsevärden som är knutna till naturmiljön.
- Barnnaturskogen får utvecklas fritt.
- Åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens möjlighet till friluftsliv. Anläggningarna för friluftslivet ska ha en kanaliseringseffekt i syfte att uppnå en långsiktig samexistens mellan friluftsliv, värdefulla naturmiljöer och biologisk mångfald.

Skäl för beslut

Huvuddelen av området äger den naturliga skogens artsammansättning och ekologiska funktion. Området är variationsrikt både vad gäller trädens trädslagsblandning, åldersfördelning och dimensioner. Det finns ställvis mycket död ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier. Sammantaget ger detta goda förutsättningar för stor artrikedom både bland växter och djur.

Föreskrifter

För att säkerställa syftet med reservatet förordnar Falu kommun att nedan angivna föreskrifter skall gälla. Föreskrifterna gäller utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägaren och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, mast eller annan anläggning,
2. anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämna eller på något sätt skada mark eller vatten,
3. avverka skog och utföra skogsvårdande åtgärd samt att upparbeta och ta bort dött träd eller vindfälle, med följande undantag:
4. plantera in, så eller sätta ut växter, djur, eller andra organismer,
5. framföra motordrivet fordon i terrängen, gäller både barmark och snötäckt mark, med följande undantag:
 - uttransport av fälld älg, björn, hjort och vildsvin med fordon som inte ger skador på mark eller vegetation,
 - för tjänstemän i sjukvårds-, polis- eller räddningsärende. Insatsen ska omgående anmälas till förvaltaren,
6. gödsla, sprida aska i gödningssyfte eller använda bekämpningsmedel,

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om markägare och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. begränsning av storskaliga angrepp av granbarkborre genom utplacering av fällor, utläggning av fångstvirke, fällning av angripna träd, rotkapning av vindfällda träd och/eller barkning. Inga träd ska föras ut ur naturreservatet med undantag för eventuellt infört fångstvirke.
2. utmärkning av naturreservatet, uppsättning av informationstavlor samt anläggning och underhåll av leder och andra anläggningar för friluftslivets behov enligt beslutskartan,
3. undersökningar för uppföljning av skötselplanen och naturreservatets syfte.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken

C-föreskrifterna gäller även markägare och innehavare av särskild rätt då de inte nyttjar sin rätt att bruka marken.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. skada block och berg tex genom mejsla, borra och hacka,
2. skada växande eller döda – stående eller omkullfallna – träd, stubbar och buskar, med följande undantag:
 - insamling av löst liggande, mindre, torra grenar och kvistar i syfte att göra upp eld,
3. framföra motordrivet fordon i terrängen, gäller både barmark och snötäckt mark,
4. elda utöver inom av förvaltaren iordningställd eldstad,

Det är det förbjudet att utan kommunens tillstånd:

5. gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar eller samla in djur (t.ex. insekter),
6. genomföra eller bedriva tävlingar, lägerverksamhet och andra större eller återkommande organiserade arrangemang.

Generella undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de insatser som behövs för reservatets vård och skötsel, samt uppföljning av bevarandemål och åtgärder, och åtgärder som framgår av föreskrifterna under B.

Åtgärder längs väg eller ledningsgator som påverkar reservatsområdet skall samrådats med Falu kommun innan de vidtas. Vid akuta händelser gäller dock inte samrådskravet, men kommunen ska informeras om genomförda åtgärder.

Förtydliganden av föreskrifter

I föreskrift A5 och C3 regleras terrängkörning. Angående undantaget från föreskriften som handlar om uttransport av vilt ska begreppet ”skador” inte tolkas lika strikt som ”märken”. Terrängkörning får aldrig medföra att hydrologiska förhållanden eller vattenkvalitet förändras.

I föreskrift C5 förbjuds att utan kommunens tillstånd gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar, samt att samla in djur. Matsvamp och bär får plockas i naturreservatet.

I föreskrift C6 förbjuds utan tillstånd att bedriva tävlingar, lägerverksamhet eller andra större eller återkommande organiserade arrangemang. Syftet är att reglera verksamheter som bedöms kunna medföra skador, slitage eller liknande som kan motverka syftet med reservatet eller verksamheter som kan påverka andras möjlighet att vistas och nyttja reservatet.

I föreskrift B1 möjliggörs åtgärder för att vidta åtgärder för att begränsa storskaliga angrepp av granbarkborre. Åtgärder skall inte vidtas vid angrepp av enstaka träd utan då det föreligger en risk för större angrepp som kan skada syftet med reservatet.

Beskrivning av området

Naturvärden

Väckelbergets skogar är delat i två delområden som båda angränsar till det statliga naturreservatet *Väckelberget* och bildar en förlängning av det statliga reservatet både åt och norr och åt söder.

De biologiska värdena i *Väckelbergets skogar* är höga. Trädslagsfördelningen inom reservatet är tall 53%, gran 37% och löv 10%. Norra delen domineras av gammal barrblandskog med en jämn fördelning av tall och gran. Skogen är i regel runt 130 år eller äldre med inslag av olika biotoper som bidrar till att skapa en variation av miljöer och goda förutsättningar för en hög biologisk mångfald. Det finns partier med gammal tall, gammal granskog, hållmarker med

branter, örtrika fuktstråk m.m. I vissa delar är det även mycket död ved och generellt är skogen i en fas där ny död ved skapas kontinuerligt.

Södra delområdet domineras av tallskog som är över 100 år med inslaget av både gran och löv. Marken är bitvis väldigt blockrik och det finns även blockmarker som är helt trädlösa. Längst i söder ingår även ett mindre våtmarksområde. Mängden död ved är mindre i södra delområdet i förhållande till det norra men skogen är på väg in i en fas där det bildas alltmer död ved.

Inom båda delområdena har det påträffats fynd av rödlistade arter.

Kulturhistoriska värden

I norra delområdet av reservatet finns det lämningar efter en mindre gruvbrytning. Strax norr om reservatet finns ytterligare lämningar av gruvverksamhet som är större än den inne i själva reservatet. I närheten av stigen mot utsiktspunkten och strax norr om gränsen till *Väckelbergets* naturreservat finns resterna av en tjärdal och en mindre koja. Fynden är registrerade i Riksantikvarieämbetets söktjänst Fornsök.

Enligt en artikel av Petrus Envall i Dalarnas hembygdsbok 1946 ska det ha funnits en vårdkase på Väckelberget. Enligt honom kommer väckel av ordet vårdkarl. Vårdkasar utgjorde ett system i Sverige för att varna befolkningen och mobilisera krigsmakten när landet hotades av anfallande styrkor eller andra faror. Varje vårdkase utgjorde en länk i en kedja av kasar som gjorde att varningarna kunde spridas över stora delar av Sverige. En möjlig punkt för kasan ligger inom det södra delområdet i anslutning till den nya rastplatsen. Det bör dock nämnas att det finns ingen tradition som säger att det ska ha funnits någon vårdkase på Väckelberget. Men bergets läge längs vägen från Kopparberget till Hälsingland och vy över hela Enviken gör det till en strategisk plats för en vårdkase.

Rekreation och friluftsliv

Området ligger väl tillgängligt genom sin närhet till väg 50 och Enviken. Vid väg 50 finns en reservatsskylt, parkering samt en stig som leder besökare till naturreservatet. Avståndet från väg 50 till reservatgränsen längs stigen är cirka 700 m.

Tillgängligheten är i reservatet begränsad för personer som har rörelsesvårigheter genom att terrängen är brant. Idag används området för friluftsliv och målet för de flesta är utsiktspunkten som ligger i det statliga reservatet. Eftersom pilgrimsfalkar häckar i berget är utsiktspunkten avstängd för besökare en stor del av våren och sommaren. För att ändå göra det möjligt för besökarna att få njuta av utsikten kommer en rastplats att anläggas söder om den punkt dit besökare normalt går. Den nya utsiktspunkten ligger inom *Väckelbergets skogar* och tillräckligt långt ifrån klippan där falkarna normalt häckar. En ny dragning av stigen genom det statliga reservatet kommer även att anläggas så att man inte riskerar att störa falkarna på väg till rastplatsen.

Närheten till Balungstrands sågverk och riksväg 50 innebär att området idag är tydligt påverkat av buller. Man kan med det som bakgrund inte förvänta sig att *Väckelbergets skogar* är en tyst miljö.

Planeringsbakgrund

Falu kommun har klassat *Väckelbergets skogar* som *särskilt värdefullt* efter metodiken i Falu kommuns naturvårdsprogram. Grunden för klassningen är att området har mycket höga biologiska värden, är förhållandevis tillgängligt och kan utvecklas till ett värdefullt utflyktsmål för det rörliga friluftslivet. Enligt naturvårdsprogrammet ska Falu kommun arbeta för att bevara *särskilt värdefulla* områden. Genom att bilda naturreservat av *Väckelbergets skogar* kan kommunen långsiktigt bevara området och säkerställa och utveckla dess höga naturvärden och betydelse för rekreation och friluftsliv.

Väckelbergets skogar angränsar till det statliga naturreservatet *Väckelberget*. Det nya reservatet innebär att den totala ytan skyddad mark utökas från 11 hektar till totalt cirka 56 hektar. Utökningen ger betydligt bättre förutsättningar att långsiktigt bevara och utveckla den biologiska mångfalden.

Utökningen ger även förutsättningar för att utveckla friluftslivet. Genom att pilgrimsfalkarna har börjat häcka i berget är det avlyst för besökare en stor del av våren och sommaren. *Väckelbergets skogar* bidrar med att en ny målpunkt kan utvecklas för besökare sommartid som samtidigt gör att falkarna inte störs.

Ärendets handläggning

I enlighet med Falu kommuns naturvårdsprogram och kommunens miljömål om att långsiktigt bevara minst ett särskilt värdefullt naturområde om året har miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen bedömt *Väckelbergets skogar* som ett viktigt område att bevara.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden informerades om förvaltningens förslag att inrätta naturreservatet *Väckelbergets skogar* på nämndens sammanträde i april 2017. Markägaren har även kontaktats och har ställt sig positiv till en intrångsersättning vid en reservatsbildning. Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen har ansökt om markåtkomstbidrag från Naturvårdsverket för 50 % av intrångsersättningen vilket Naturvårdsverket har beviljat. En förhandling inleddes med markägaren 2019.

Ett förslag till beslut, med föreskrifter och skötselplan, arbetades fram av miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen under 2019. Som en del i reservatsprocessen skickades förslaget ut på remiss till sakägare, intresseorganisationer och andra myndigheter.

Efter remissen justerades föreskrift A5 och B1 lades till. Texten i beslutet och i skötselplanen justerades också. På grund av dessa förändringar skickades ett nytt förslag till beslut och skötselplan ut på remiss igen.

Efter andra remissen har endast mindre justeringar av texten gjorts för att förtydliga när åtgärder kan vidtas mot angrepp av barkborre och att miljön inom naturreservatet är tydligt bullerpåverkat beroende på riksväg 50 och verksamheten vid Balungstrands sågverk.

Motivering

Ett mark- eller vattenområde får av Länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa, eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat, se 7 kap. 4 § miljöbalken.

Kommunens bedömning

Naturvärdena i *Väckelbergets skogar* är knutna till skog som inte har påverkats av sentida skogsbruk. För att behålla och stärka dessa värden krävs ett omfattande och långsiktigt skydd. Områdets storlek och övriga nämnda förhållanden gör att bildande av ett naturreservat är den mest lämpliga åtgärden för att långsiktigt bevara dess värden.

Området är av allmänt intresse genom sitt tillgängliga läge nära väg 50 och den variationsrika naturen. Närheten till väg 50 gör området tillgängligt för rekreation och friluftsliv samt pedagogisk verksamhet. Den stora miljövariationen skapar förutsättningar för en hög biologisk mångfald.

Området är tydligt påverkat av buller från Balungstrands sågverk och riksväg 50 men eftersom det huvudsakliga syftet är att bevara de biologiska värdena har det bedömts inte vara något hinder för reservatsbildningen. Detta innebär dock att *Väckelbergets skogar* inte kommer att uppfattas som ett tyst område.

Områdets värden och naturreservatets syften är sådana att de kräver ett långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Beslutet att inrätta ett områdesskydd bedöms därför vara förenligt med bestämmelserna i 3 och 4 kap i miljöbalken, samt gällande översiktsplan.

Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Falu kommun att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Upplysningar

Verksamheter och åtgärder m.m. kan, utöver aktuella föreskrifter, även kan omfattas av andra bestämmelser i miljöbalken eller av bestämmelser i annan lagstiftning.

Bestämmelserna i skogsvårdslagen samt Skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog gäller ej inom naturreservatet, i den mån naturreservatets föreskrifter strider mot dessa. Uppkommer insektsskador på skog i anslutning till naturreservatet som följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom reservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

Beslutande

Detta beslut har fattats av kommunfullmäktige i Falu kommun § 210, 2020-10-15. Beslutet vann laga kraft 2020-11-19.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling samt i Dala-Demokraten och Falu-Kuriren i enlighet med 27 § förordningen om områdesskydd m.m. enligt miljöbalken. Beslutet kungjordes i Dala-Demokraten och Falu kuriren 2020-10-28.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft omedelbart, även om beslutet överklagas.

Överklagan

Detta beslut kan överklagas till Länsstyrelsen i Dalarnas län genom skrivelse till Falu kommun, enligt anvisningar i bilaga 4.

Dispens från föreskrifter

Falu kommun kan med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet om det finns särskilda skäl.

Bilagor

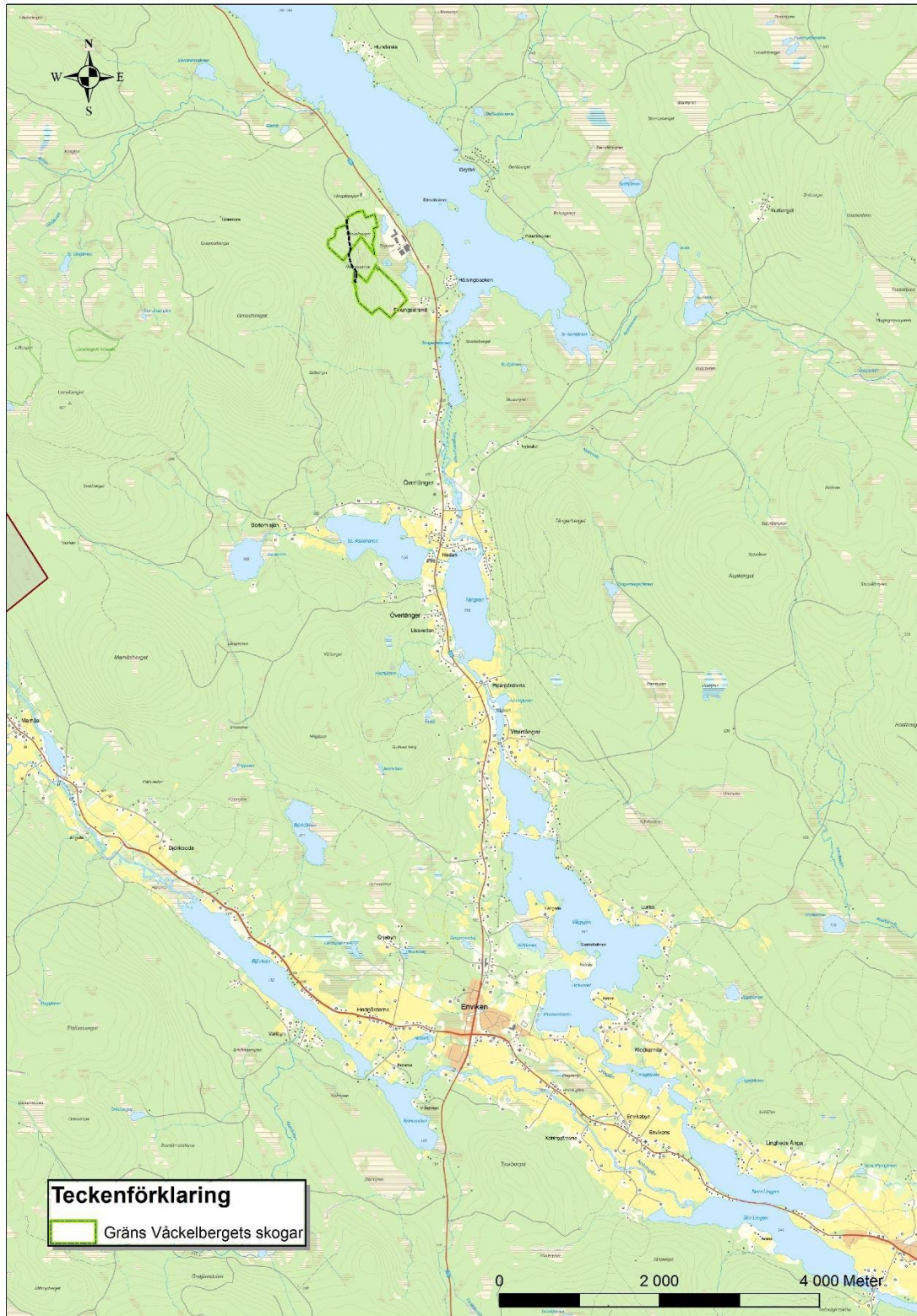
Bilaga 1: Översiktskarta

Bilaga 2: Beslutskarta

Bilaga 3: Anvisningar hur man överklagar beslutet

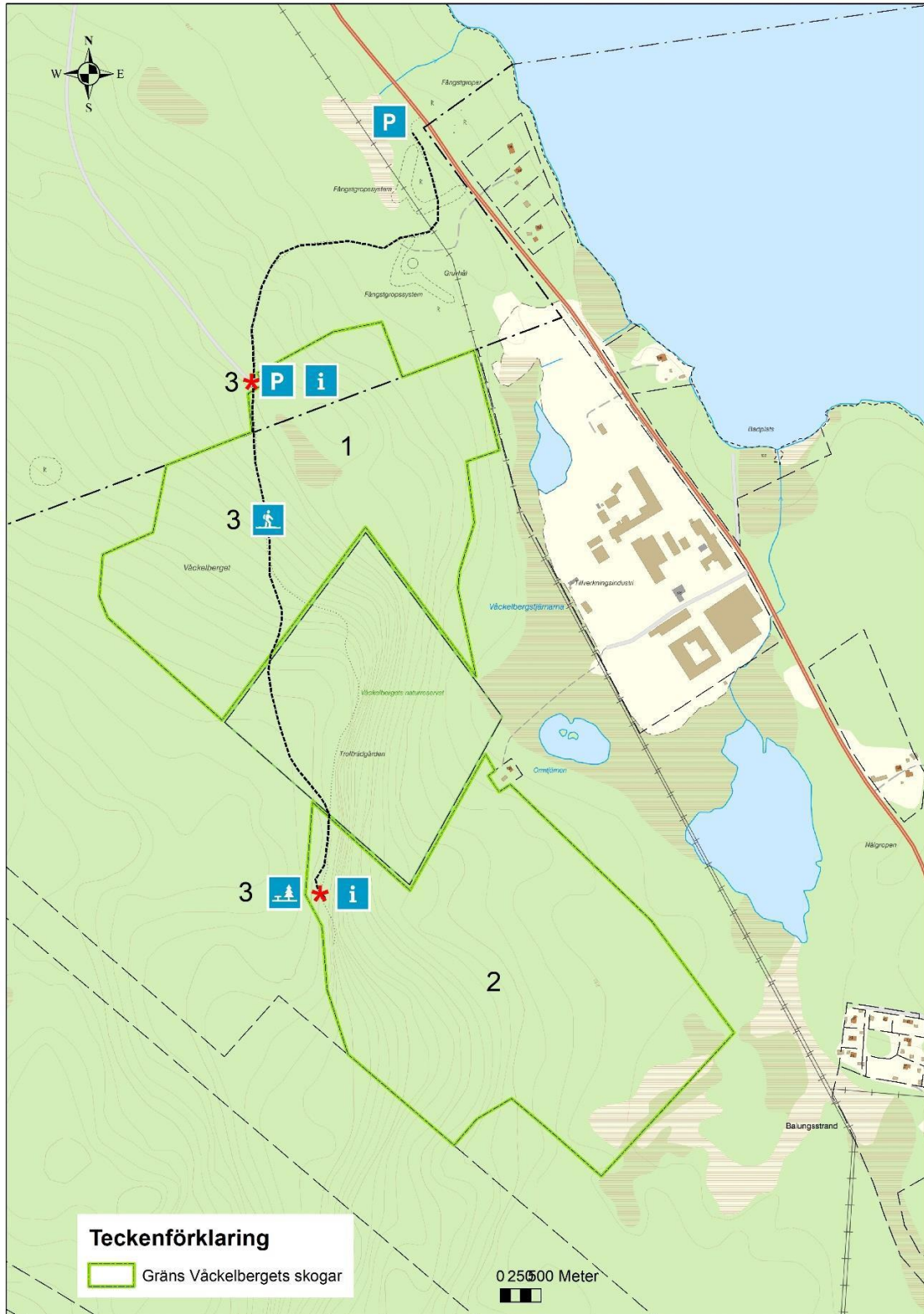
Bilaga 4: Skötselplan

BILAGA 1 Översiktskarta

BILAGA 2

Beslutskarta

BILAGA 3

Anvisningar för att överklaga ett kommunalt beslut

Om du är missnöjd med Falu kommuns beslut kan du överklaga det till Länsstyrelsen.

Så här gör du för att överklaga:

1. **Senast tre veckor** efter att du tagit del av beslutet skriver du ett brev med rubriken ”Överklagande till Länsstyrelsen i Dalarnas Län”.
2. I början av brevet skriver du **vad** beslutet gäller, **diarienumret** på beslutet och **datumet** då Falu kommun fattade beslutet.
3. Beskriv sedan **hur** du vill att beslutet ändras och **varför**.
4. I brevet ska du också skriva ditt namn, adress och andra **kontaktuppgifter** och gärna ditt personnummer.
5. Skicka med de **handlingar** eller annat som du tycker är viktiga för ärendet.
6. **Skriv under** och skicka brevet till:

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen
Falukommun
791 83 Falun

OBS! Brevet måste ha kommit till förvaltningen senast tre veckor efter att du tagit del av beslutet.

När miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen får ditt överklagande

Först kontrollerar vi om det kommit in i rätt tid, det vill säga inom tre veckor efter att du fått beslutet. Därefter bedömer vi om det går att ändra beslutet på det sätt som du önskar. Om vi anser att det inte är lämpligt att ändra beslutet, skickar vi ditt överklagande vidare till länsstyrelsen i Dalarnas län. Vi meddelar dig om ditt överklagande skickas till länsstyrelsen.

Om du har frågor om hur du överklagar

Du kan kontakta oss på miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen om du har frågor om hur du överklagar, på telefon 023 – 830 00 eller e-post: kontaktcenter@falun.se.

Skriv diarienumret på beslutet i ärenderubriken på meddelandet.